

СУЧАСНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВНИХ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ ЗА УМОВ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Винник О.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

economica@ukr.net

Метою державної політики у сфері захисту населення і територій в надзвичайних ситуаціях (НС) є забезпечення гарантованого захисту життя та здоров'я людини і оточуючого її природного середовища від усієї сукупності небезпек, що їм загрожують. Одним з основних напрямків державної політики в галузі забезпечення безпеки населення і територій в НС є створення стійкої та ефективної системи лікувально-евакуаційного забезпечення постраждалих і організація повного і своєчасного забезпечення населення лікарськими засобами (ЛЗ) та виробами медичного призначення (ВМП).

Надзвичайна ситуація – це обставина, що виникла несподівано і за якої можливості органів державного управління в зоні лиха з надання невідкладної медичної та фармацевтичної допомоги (МФД) потерпілим не відповідають вимогам, а також є недостатніми і потребують залучення додаткових ресурсів. За характером НС розподіляють на техногенні, природні, воєнні та соціально-політичні. Більшість з них характеризується масовим ураженням людей. При цьому ушкодження постраждалих мають різний характер і МФД є багатопрофільним завданням. Один з основних напрямків у вирішенні зазначеного завдання є організація ефективних механізмів накопичення, зберігання та використання ЛЗ і ВМП за умов виникнення НС. Основним джерелом запасів ЛЗ та ВМП, призначених для ліквідації наслідків НС, є матеріальний резерв, який формується органами державної влади та місцевого самоврядування. Накопичені товарні запаси, що зберігаються в закладах (установах, формуваннях), складають оперативний резерв. Оперативний резерв державного рівня - накопичується за рахунок державного бюджету медичними

зкладами для забезпечення першочергових робіт закладів державного рівня з ліквідації наслідків НС. Зазначений вид резерву створюється за рахунок матеріальних засобів державного матеріального резерву відповідно Закону України «Про державний матеріальний резерв» від 24.01.97. №51/97, а оперативний резерв територіального рівня – накопичується за рахунок місцевих бюджетів органами управління охорони здоров'я. Механізм поповнення оперативного резерву державного рівня здійснюється за рахунок матеріальних засобів відповідно до норм Закону України «Про державний матеріальний резерв». Постачання ЛЗ та ВМП для оперативного та державного резервів проводиться згідно з державним замовленням. Планування постачання медичним майном для резерву здійснюється на наступний календарний рік на підставі відомостей потреби його за нормами, фактичної наявності в резерві, потреби для оновлення та формування норм і комплектів в поточному році. За необхідності можуть розроблятися і перспективні плани з медичного постачання.

Для забезпечення збереження та ефективного використання оперативний резерв ЛЗ та ВМП розміщується на аптечних складах. Використання ЛЗ та ВМП оперативного резерву для повсякденних потреб забороняється. ЛЗ та ВМП зі складу резерву передається для укомплектування медичних формувань та закладів або передається у підпорядкування органам охорони здоров'я в осередку НС. Поповнення товарів медичного та фармацевтичного призначення повинно бути проведено протягом двох місяців. Норма оперативного резерву (запасу) – це кількість ЛЗ та ВМП, що повинна утриматися в оперативному резерві лікувального закладу, визначається з урахування кількості формувань.

Закон України «Про державний матеріальний резерв» визначає загальні принципи формування, розміщення, зберігання, використання, постійне поповнення запасів державного матеріально резерву та визначає джерела фінансування системи державного резерву, які пов'язані з процесами накопичення та утримання, що передбачаються у державному бюджеті України. Порядок відпуску ЛЗ та ВМП з державного резерву можливо

здійснювати лише за рішенням Кабінету Міністрів України. Наказ МОЗ України «Про створення резервів ЛЗ та ВМП на випадок виникнення надзвичайних ситуацій» від 03.05.2001№165, затвердив «Перелік резерву лікарських та перев'язочних засобів на випадок виникнення НС».

Аналіз досвіду реагування в НС та ліквідація їх наслідків показує, що для повного, своєчасного і безперебійного забезпечення медичних формувань необхідно не тільки утримувати запаси ЛЗ промислового виробництва, що зосереджені безпосередньо поблизу можливих місць виникнення НС, а й бути готовим виготовляти велику кількість екстемпоральних ЛЗ і значний їх асортимент в аптеках, розгорнутих у зоні ліквідації наслідків НС. Це вимагає завчасної підготовки до оперативного розгортання аптек у зоні НС та їх відповідного оснащення технологічним устаткуванням, відповідної підготовки фармацевтичного персоналу до роботи в екстремальних умовах та застосування правил воєнно-польової технології виготовлення ліків. Запаси ЛЗ та ВМП для формувань обмежені, вимагають постійного поповнення, система постачання передбачає використання, в першу чергу, ресурсів аптечних закладів, розташованих у територіальній близькості, а вже потім організації термінового підвозу з інших баз постачання. Забезпечення ЛЗ населення повинно здійснюватися через існуючу аптечну мережу. Одним з раціональних та економічно доцільних підходів до фармацевтичного забезпечення населення під час НС є оптимальне поєднання асортименту готових та екстемпоральних ЛЗ. У зв'язку з цим важливим напрямком діяльності є переоснащення аптек сучасним технологічним устаткуванням. Органи управління ліквідації наслідків НС повинні мати постійну й точну інформацію про наявність, рух, якісний стан ЛЗ і ВМП і його потребу для кожного медичного формування й аптечного закладу, які здійснюють надання МФД та лікування постраждалого населення.

Реалізація зазначених підходів за умов обсягу державного фінансування повинно здійснюватися з використанням результатів організаційно-економічних підходів, в т.ч. фармакоекономічних досліджень ефективного використання ЛЗ і ВМП за умов виникнення НС.